

Centenarul Marii Uniri a românilor

O istorie în imagini

Romania's Great Union Centennial

A Visual History

LA UN SECOL DE LA MAREA UNIRE: SEMNIFICAȚIA FĂURIRII ROMÂNIEI

România modernă s-a format, ca aproape toate statele moderne ale Europei, în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, cu o prelungire la începutul celui de-al XX-lea secol, considerat, de regulă, un secol al istoriei contemporane. Această modernitate nu a venit însă de la sine, ci a fost construită cu greu de națiunea română, condusă de o elită responsabilă și conștientă. Finalul procesului evocat a fost Primul Război Mondial, de aceea referirile se fac adesea la această teribilă confruntare diplomatică și militară, una cum nu mai cunoscuse omenirea anterior.

A CENTURY SINCE THE GREAT UNION: THE FOUNDING OF MODERN ROMANIA AND ITS SIGNIFICANCE

Like most modern European states, modern Romania took shape in the 18th and 19th centuries, with a prolongation into the beginning of the 20th century, which is usually considered part of contemporary history. Modernity of the country didn't come by itself, but was laboriously forged by the Romanian nation under the lead of a purposefully responsible elite. The long process came to fruition with the end of the First World War, which is why this previously unmatched terrible military and

Pe teritoriul de formare a poporului român s-au succedat neamuri și culturi care au lăsat mărturii demne să intre în patrimoniul culturii universale.

Obiecte din ceramică, Cucuteni

„Gânditorul” și perechea lui, din necropola de la Cernavodă, cultura Hamangia

Nations and cultures succeeded on the territory where the Romanian people formed and left testimonies worth entering the patrimony of the universal culture.

Ceramic pieces, Cucuteni

“The Thinker” and his pair, Cernavodă necropolis, Hamangia culture

Columna
lui TraianTrajan's
Column

Astăzi, la împlinirea unui secol de la sfârșitul Marelui Război (cum a fost numit de contemporani Primul Război Mondial), reconstituirile și interpretările istoricilor în privința acestui moment al trecutului sunt – și este firesc, până la un punct, să fie astfel – diferite. Chiar și atrocitățile săvârșite în acest conflict tind să se estompeze în ochii generațiilor mai recente, obișnuite cu sângeroasele confruntări ulterioare, cu crime în masă, cu holocaust, cu genocide, cu teribilele atentate sinucigase etc. Totuși, o mare parte a istoricilor și a opiniei publice a acceptat ideea prăbușirii marilor imperii ale Europei Centrale, de Est și de Sud-Est (german, austro-ungar, rus, otoman) și a constituirii (întregirii) statelor naționale – sub forme variate de guvernare – ale polonezilor, românilor, cehilor, slovacilor, sârbilor, croaților, slovenilor, lituanienilor, letonilor, estonienilor, ungarilor, austriecilor etc. Este drept că, în locul Imperiului Țarist, s-a format un alt colos multinațional, o dictatură comunistă aspră (URSS), care și-a subordonat, în forme noi, popoarele și națiunile pentru vreo șapte decenii ce aveau să vină, dar aceasta este o altă chestiune.

În contextul cărții de față, se va vedea că imaginile sunt mai grăitoare și mai expresive decât cuvintele, dar, uneori, fără un cadru explicativ, fotografiile rămân la stadiul esteticului și sunt percepute mai greu ca documente. Imaginile acestei

diplomatic confrontation is often referred to in connection to it:

Today, a full century after the conclusion of the Great War (as contemporaries named it), historians reconstruct and interpret the events of the past in different ways – which is only natural to a certain extent. The atrocities of the WWI tend to fade in the eyes of newer generations, too aware of later bloodshed – various mass killings, the Holocaust, genocides, horrible suicidal attacks etc. Most historians and public opinion have accepted, however, the idea that this was the time when the mighty Central and Eastern European empires (Germany, the Austro-Hungarian monarchy, Tsarist Russia and the Ottoman Porte) broke down and when the Poles, the Romanians, the Czechs, the Slovaks, the Serbs, the Croats, the Slovenes, the Lithuanians, the Latvians, the Estonians, the Hungarians, the Austrians etc. formed or rounded off their national states into various polities. It is true that the Russian Empire was replaced by another multinational colossus, the Soviet Union, a harsh Communist dictatorship that subdued peoples and nations for some other seventy years, but that is a different matter altogether.

This book is proof that pictures are often more revealing and eloquent than words. Nevertheless, without an explanatory textual frame, images sometimes retain

cărți ilustrează istoria noastră de acum un secol și o fac mai inteligibilă, mai atractivă, mai demnă de a fi cunoscută.

PREMISELE ISTORICE ALE FORMĂRII ROMÂNIEI

Românii au purtat de-a lungul istoriei, din momentul apariției lor ca popor romanic deplin constituit (secolele IX-X) și până astăzi, două nume etnice, unul intern, dat de ei înșiși (endonimul), și altul extern, dat de străini (exonimul). Românii s-au chemat pe sine mereu rumâni/români (cu variante regionale ca armâni, rumeri etc.), cu un termen provenit din latinescul *Romanus*, iar străinii i-au numit vlahi/valahi (cu variante numeroase precum blachi, blaci, olahi, voloși, vlahi, ulagi, ilaci, iflaci etc.)¹, de la numele primului trib celtic romanizat (vorbitor de latină) - *Volcae*. Termenul de vlah (cu forme similare) a fost atribuit de neromâni mai multor popoare și populații romanice din Europa. Cum românii au rămas cu timpul singurul mare popor romanic din romanitatea orientală², termenul etnic de vlah le-a rămas ca atribuire, în această arie, doar lor. Ambele etnonime

.....
¹ Ioan-Aurel Pop, *The History and Significance of the Names Romanian/Vlach and Romania/Wallachia*, discurs de recepție la Academia Română, 29 mai 2014, Cluj-Napoca, 2014

² Stelian Brezeanu, *Romanitatea orientală în Evul Mediu - de la cetățenii romani la națiunea medievală*, București, 1999

only an aesthetic value and are not properly perceived as historical documents. The pictures in this book illustrate the century-old history of modern Romania making it more easily understandable, more attractive and worthier of study and recognition.

HISTORICAL BACKGROUND OF MODERN ROMANIA

Since their emergence as a fully formed Romance people (9th-10th centuries AD) until today, Romanians were known by two ethnic names - an internal self-assigned one (autonym) and an external one (exonym) which was given them by foreigners. Romanians have always referred to themselves as *rumâni/români* (with various regional variants such as *armâni*, *rumeri* etc.), a term derived from the Latin *Romanus*, while others called them *vlahi/valahi* (with numerous variants such as *blachi*, *blaci*, *olah*, *volohi*, *vlahi*, *ulagi*, *ilaci*, *iflaci* etc.)¹ from the name of the first Romanized (Latin-speaking) Celtic tribe, the *Volcae*. The *vlah* exonym and its versions were used by non-Romance peoples to refer to several European Romance populations. With the passing of time, Romanians remained the only big Romance

.....
¹ Ioan-Aurel Pop, *The History and Significance of the Names Romanian/Vlach and Romania/Wallachia*, acceptance speech upon election as a member of the Romanian Academy, Cluj-Napoca, 29 May 2014

Statuia originală, *Lupa Capitolina*, păstrată la Museo Nuovo din Roma

The Capitoline Wolf, Museo Nuovo, Rome

Cel mai vechi indiciu referitor la existența numelui „român” ar putea fi conținut de Cântecul Nibelungilor: „Ducele Ramunch din țara Valahilor/cu șapte sute de luptători aleargă în întâmpinarea ei/ca păsările sălbatice, îi vedeai galopând”. „Ramunch” ar putea fi o transliterare a numelui „Român”, reprezentând în acest context un conducător simbolic al românilor.

Prima pagină din manuscrisul C al Cântecului Nibelungilor (circa 1230)

The most ancient token of the ethnonym român might be found in the Nibelungenlied: “Duke Ramung of Walachia spurred up to her with seven hundred men. They sped like birds on the wing”. “Ramung” might be a transliteration of român, representing here a symbolic leader of the Romanians.

First page of the *C Manuscript of the Nibelungenlied (around 1230)

date românilor trimit la latinitate, cel dintâi la numele locuitorilor Imperiului Roman, iar cel de-al doilea la limba latină. Ambele denumiri (internă și externă) au apărut în istorie concomitent și nu există vreun raport de succesiune între ele și nici vreun fel de diferență semantică. Este drept că, deopotrivă, numele de rumân/român și de vlah/valah au dobândit de-a lungul timpului și alte sensuri, derivate, dar aceasta este o altă chestiune³. Denumirile etnice duble sau multiple nu sunt o particularitate a românilor, ci ele se întâlnesc la mai multe popoare, precum germani (Deutschen), greci (eleni), albanezi (schipetari), unguri (maghiari), cehi (boemi), polonezi (leși), finlandezi (suomi) etc.

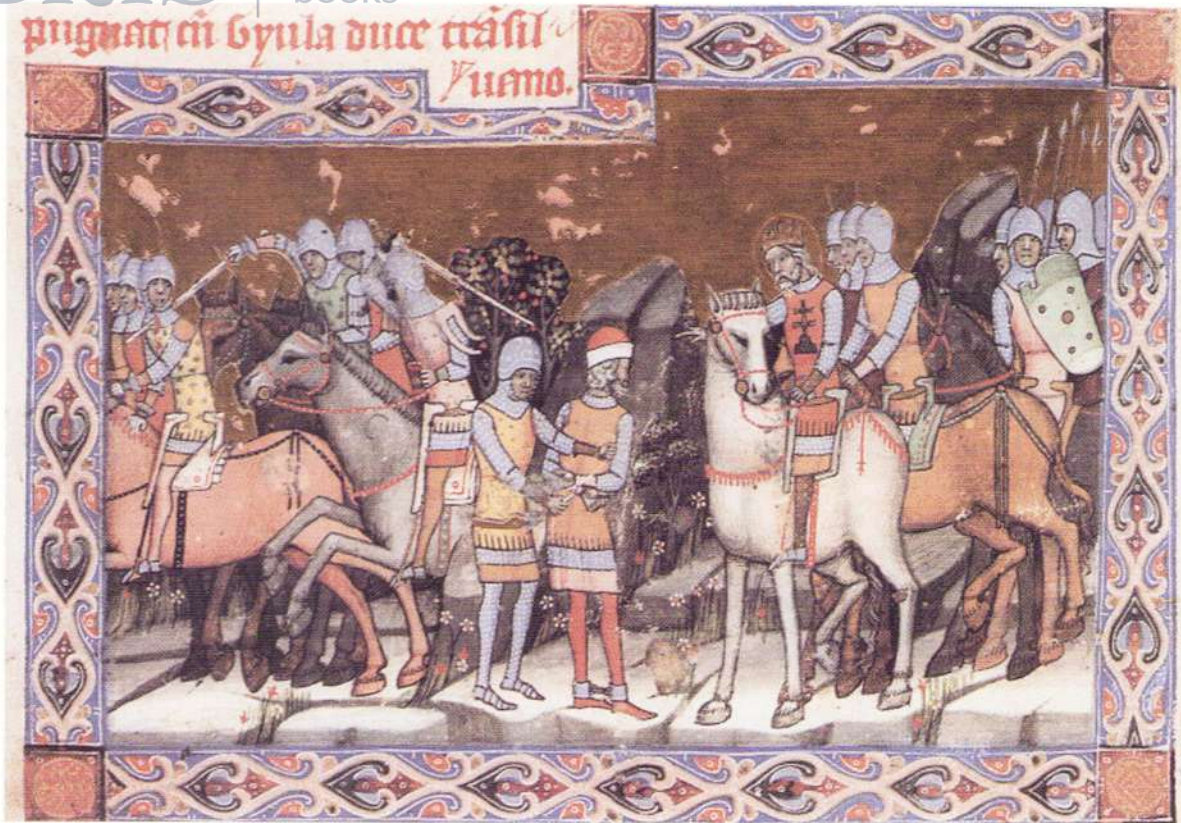
În Evul Mediu, românii au avut două voievodate/principate libere numite Țara Românească și Moldova și un voievodat (plus alte câteva „țări” vecine în vest) ajuns, în secolele XI-XII,

³ Astfel, rumân a ajuns să desemneze, la un moment dat în Evul Mediu, nu numai calificativul etnic al poporului de la Dunăre și de la Carpați, ci și categoria inferioară a țăranilor dependenți de stăpâni, amintind, se pare, o perioadă timpurie, din a doua parte a mileniului I, când romanicii din această regiune erau supuși unei elite străine, mai ales slave. La fel, vlah a ajuns să însemne și păstor (ocupația de bază a multora dintre românii medievali era creșterea animalelor), ortodox (în Transilvania numai românii erau ortodocși sau „schismatici”, deosebindu-se de restul populației, de elita conducătoare care era catolică și, din secolul al XVI-lea, și protestantă). Toate celelalte sensuri pornesc însă de la semnificația etno-lingvistică menționată.

people of Eastern extraction², so vlah got to apply only to them in the area. Both ethnonyms relate to Latinity - the first one to the residents of Roman Empire, the second to Latin language - and both arose at roughly the same time in history: neither came into use after the other, nor is there any semantic difference between the two. True, they both acquired other derived meanings over time, but that is a different question³. Double or multiple ethnonyms are not particular to Romanians, they occur in numerous other cases, e.g. for Germans (Deutschen), Greeks (Hellenes), Albanians (Schipetar), Hungarians (Magyars), Czechs (Bohemians), Poles (Lechs), Finns (Suomi) etc.

² Stelian Brezeanu, *Romanitatea orientală în Evul Mediu - de la cetățenii romani la națiunea medievală (Eastern Romanity during the Middle Ages - from Roman Citizens to Mediaeval Nations)*, Bucharest, 1999

³ At some time during the Middle Ages *rumân* came to designate not only the people living around the Danube and the Carpathians but also the lower category of dependent peasants - a meaning seemingly connected to the early period of the second half of the first millennium, when the local Romanized population submitted to a foreign, particularly Slavic, elite. Likewise, *vlah* has come to also mean “shepherd” (the main occupation of many Romanians in the Mediaeval era was animal husbandry), “Orthodox” (in Transylvania only Romanians were Orthodox or “schismatic”, unlike the rest of the population and the ruling elite, who was Catholic or, from the 16th century on, Protestant). All the other meanings derive from the already mentioned ethnic-linguistic sense.

prin cucerire, sub stăpânirea Regatului Ungariei⁴. Din secolul al XV-lea, cele două țări românești extracarpătice s-au văzut în situația de a plăti un tribut otomanilor ca preț al răscumpărării păcii, iar, din secolul al XVI-lea, toate cele trei țări menționate (după destrămarea Ungariei, la 1541) au ajuns chiar în dependență sau vasalitate față de Poartă, dar nu au fost niciodată cucerite integral de turci și nici încadrate efectiv în Imperiul Otoman⁵.

.....

⁴ Vezi Șerban Papacostea, *Geneza statului în Evul Mediu românesc. Studii critice*, ediție adăugită, București, 1999

⁵ Mihai Maxim, *Țările Române și Înalta Poartă. Cadrul juridic al relațiilor româno-otomane în Evul Mediu*, cu o prefață de prof. Halil İnalcık, București, 1993

In the Middle Ages, Romanians organized themselves into two free voivodates/principalities, Țara Românească (Romanian Country, i.e. Wallachia) and Moldova (Moldavia), and another voivodate in the west which, together with a few other neighbouring țări (lândes or realms), was brought under the Hungarian Kingdom's domination by conquest⁴. Since the 14th century, the two Romanian states outside the Carpathians had to pay a tribute to the Turks, and, starting with the 16th century (after Hungary fell apart in 1541), all three

.....

⁴ Șerban Papacostea, *Geneza statului în Evul Mediu românesc. Studii critice (The Origin of State Formations during the Romanian Middle Ages. Critical Studies)*, enlarged edition, Bucharest, 1999

Ducele Geula (Gyula) luat prizonier de regele maghiar Ștefan, ilustrație din *Cronica pictată de la Viena*

Duke Gyula taken prisoner by Hungarian king Stephen, miniature in *Vienna Illuminated Chronicle*

Cetatea Albă

Cetatea Albă
(White Fortress)

Cu alte cuvinte, în fruntea țărilor române (spre deosebire de ceea ce s-a petrecut la sud de Dunăre, unde supunerea a fost totală) s-au aflat întotdeauna principii creștini și clasa boierească/nobiliară locală; s-a conservat ca instituție oficială Biserica creștină; turcii nu s-au putut stabili pe teritoriul lor, nu au putut deveni proprietari de bunuri imobiliare, nu au avut permisiunea să facă propagandă islamică și nici să construiască locuri de cult musulmane. Totuși, aceste țări erau considerate părți ale sistemului politic otoman și plăteau tribut sultanului, iar anumite teritorii, porturi, regiuni ale lor au fost, de-a lungul timpului, ocupate efectiv de imperiile vecine. Astfel, câteva cetăți-porturi de la nord de Dunăre, din Țara Românească și din sudul Moldovei (Turnu,

countries became dependent or outright vassal to the Porte but were never fully conquered nor incorporated into the Ottoman Empire⁵. In other words, unlike what happened south of the Danube, where the domination was complete, the Romanian countries were always ruled by Christian princes and by the local noble/boier class. Christian Church remained the official institution. Turks were not allowed to settle on their territories, own real estate, propagate Islam or build Muslim places of worship. These countries were however deemed parts of the Ottoman

⁵ Mihai Maxim, *Țările Române și Înalta Poartă. Cadrul juridic al relațiilor româno-otomane în Evul Mediu (The Romanian Countries and the Sublime Porte. Legal Framework of Romanian-Ottoman Relationships during the Middle Ages)*, prefaced by Prof. Halil Inalcık, Bucharest, 1993.

Giurgiu, Chilia, Cetatea Albă, Tighina, Brăila) au fost ocupate de turci în secolele al XV-lea și al XVI-lea. Dobrogea este anexată de turci treptat, în prima jumătate a secolului al XV-lea, între anii 1417-1452, și rămâne apoi provincie otomană până în secolul al XIX-lea. Banatul de câmpie a fost provincie otomană între 1552-1718 (trecând apoi la austrieci), iar Oradea (Crișana) a avut aceeași soartă între 1660 și 1692. Transilvania ajunge la 1688/1699 o provincie a Imperiului Habsburgic, iar în 1775 aceeași soartă o are partea de nord a Moldovei numită Bucovina. La 1812, estul Moldovei, adică regiunea dintre Prut și Nistru (numită de atunci Basarabia), este rupt din trupul principatului românesc și ocupat de Rusia⁶. Totuși, nucleeele principale ale statelor românești Țara Românească și Moldova nu au fost anihilate niciodată și din cadrul lor a pornit mișcarea de emancipare și de unificare politică a tuturor românilor⁷.

CONSTITUIREA ROMÂNIEI MODERNE (1821-1920)

Țara Românească sau România nu s-a format efectiv în 1918, fiindcă o entitate politico-teritorială europeană cu numele de Țara Românească

⁶ Ioan-Aurel Pop, Ioan Scurtu (coord.), *200 de ani din istoria românilor dintre Prut și Nistru 1812-2012*, București-Chișinău, 2012

⁷ Keith Hitchins, *Românii 1774-1866*, București, 2013

political system and paid a tribute to the Sultan, while certain areas or ports on their territories were, at some time or another, occupied by the neighbouring empires. In the 15th-16th centuries the Turks conquered several fortresses to the north of the Danube, in both Walachia and southern Moldavia - Turnu, Giurgiu, Chilia, Cetatea Albă, Tighina, Brăila. They also gradually annexed Dobrudja during the first half of the 15th century, between 1417 and 1452, and kept it as an Ottoman province until the 19th century. Lowland Banat was likewise an Ottoman province between 1552 and 1718 (when it passed to the Habsburgs), while Oradea (Crișana) suffered the same fate in 1660-92. In 1688-99 Transylvania became a province of the Habsburg Empire, just like Bukovina, the northern part of Moldavia, had done in 1775. In 1812, eastern Moldavia between the Prut and the Dniester rivers (named since Bessarabia) was torn away from the Romanian principality and snatched by Russia⁶. Yet the core parts of Walachia and Moldavia were never annihilated, and this was where the movement for the emancipation and political unification of the Romanians eventually started⁷.

⁶ Ioan-Aurel Pop, Ioan Scurtu (coord.), *200 de ani din istoria românilor dintre Prut și Nistru 1812-2012 (200 Years in the History of the Romanians between the Prut and the Dniester rivers, 1812-2012)*, Bucharest and Chișinău, 2012

⁷ Keith Hitchins, *The Romanians 1774-1866*, Oxford, 1994

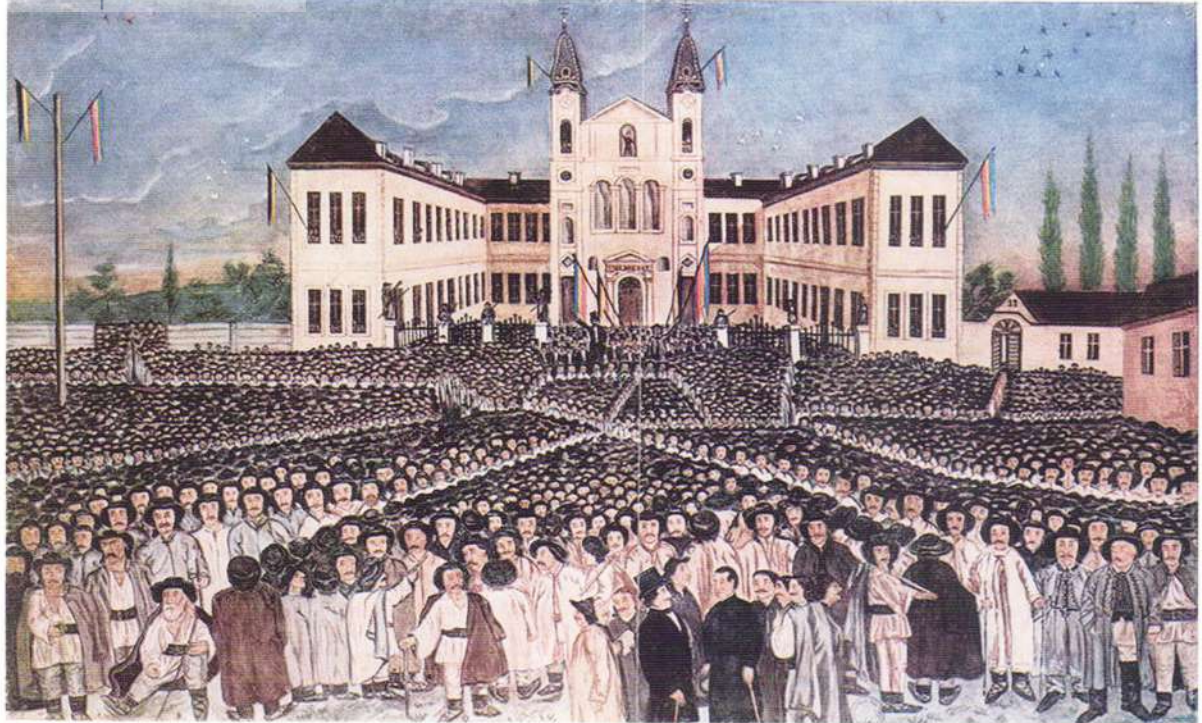
Stema unită a Țării Românești și Moldovei din vremea lui Mihai Viteazul...

... și pe un act emis de Constantin Mavrocordat

United coat of arms of Walachia and Moldavia from Michael the Brave's reign...

... and on a document issued by Constantine Mavrocordatos

Adunarea
Națională
de la Blaj

Blaj National
Assembly

exista încă din Evul Mediu⁸. Nici măcar România modernă nu există doar de atunci, ci din vremea domniei principelui Alexandru Ioan Cuza (1859–1866). România modernă s-a format pe parcursul unui secol (circa 1821–1918/1920), prin eliberarea de sub dominație străină și unirea celor trei mari provincii istorice („țări”) în care românii dețineau majoritatea numerică absolută⁹. Cam în

⁸ Numele de Țara Românească și România sunt perfect sinonime și legitime, în sensul în care sunt așa numele de England și Anglia, de Deutschland și Germania, de Magyarország și Ungaria etc. În românește, numele de Țara Românească este considerat arhaic, dar nu este mai arhaic decât numele geografice contemporane enumerate mai sus și care cuprind și ele noțiunea de „țară” (*land, orszög*).

⁹ Gheorghe Iacob, *România în epoca modernizării (1859-1939). Towards a Modern Romania*, Iași, 2013

THE MAKING OF MODERN ROMANIA (1821-1920)

Romanian Country or Romania did not arise in 1918, for a European political and territorial entity with the name of Țara Românească existed since the Middle Ages⁸. Not even modern Romania has been in existence since then, but since the reign of prince Alexander Ioan Cuza (1859–66). Modern Romania took shape over an entire century (between about 1821 and 1918–20) by

⁸ Romanian Country and Romania are perfectly similar and legitimate names, just as England and Anglia, Deutschland and Germany, Magyarország and Hungary are. In Romanian, the name Țara Românească is considered obsolete, but it is not more obsolete than the above-mentioned contemporary geographical names which also incorporate the notion of “country” (*land, orszög*).

același timp s-au desfășurat și mișcările de emancipare și/sau de unificare a altor popoare europene, precum italienii, germanii, polonezii, grecii, bulgarii, sârbii etc. Programul formării României moderne a fost elaborat și aprobat prin Revoluția de la 1848-1849 din cele trei mari țări (provincii) în care românii aveau majoritatea absolută a populației: Valahia, Moldova și Transilvania. Primele rezultate concrete ale acestui proces de coagulare a românilor într-un singur stat unitar modern se văd abia la 1859, când, conform hotărârii marilor puteri reunite în Conferința de la Paris (din 1858), urma să se creeze o uniune numită „Principatele Unite ale Moldovei și Țării Românești”, cu doi domni, două guverne, două adunări, două capitale etc. Atunci, la 24 ianuarie 1859, la București, Adunarea Electivă a Țării Românești l-a ales domn pe Alexandru Ioan Cuza, cel care, la 5 ianuarie 1859, fusese ales domn în cealaltă țară românească, în Moldova, la Iași. Astfel, prin alegerea aceleiași persoane drept principe al celor două țări, procesul de unificare a lor a intrat în etapa decisivă. La scurt timp, după o serie de măsuri de unificare deplină și după câteva radicale reforme democratice, țara și-a luat oficial numele de România, înscris și în noua Constituție din 1866¹⁰. Domnia principelui (1866-1881) și apoi regelui (1881-1914)

¹⁰ Dan Berindei, *Epoca Unirii*, ediția a II-a, București, 2000

liberation from under foreign rule and by the unification of the three great historical regions ("countries") where Romanians formed the absolute majority of the population⁹. Movements in favour of the emancipation and/or the unification of other European peoples, such as Italians, Germans, Poles, Greeks, Bulgarians, Serbs, were active in roughly the same period. The plan to build modern Romania was conceived and approved in the Revolution of 1848-9 in Walachia, Moldavia and Transylvania, the three main lands (provinces) where Romanians represented more than 50% of the population. The first visible results of the process by which Romanians were to coalesce into a single state occurred not earlier than 1859, when, as agreed by the big European powers in the Convention of Paris (1858), a union named the United Principalities of Moldavia and Walachia was supposed to come into being, with two rulers, two governments, two assemblies, two capital cities etc. On 24 January 1859, Alexandru Ioan Cuza was appointed prince of Walachia by the Elective Assembly in Bucharest after he had already been elected prince of Moldavia in Iași on 5 January of the same year. Through this double appointment, the unification process entered a decisive stage. Soon, after issuing a set of measures aimed

⁹ Gheorghe Iacob, *România în epoca modernizării (1859-1939). Towards a Modern Romania*, Iași, 2013

Alexandru Ioan Cuza,
fotografie de epocă

Alexandru Ioan Cuza in a
photograph of the time

Regele Carol I al României

King Carol I of Romania

Carol I de Hohenzollern a marcat noi etape în procesul de formare a României moderne: la 1877 a fost proclamată independența absolută a României în raport cu Imperiul Otoman, după care a urmat războiul ruso-româno-turc; la 1878, prin Pacea de la Berlin, nordul și centrul Dobrogei au fost scoase din Imperiul Otoman și atribuite României; la 1881, țara și-a luat numele de Regatul României¹⁰. În urma unor asemenea evoluții, elita românilor din Basarabia, Bucovina (ambele părți ale Moldovei istorice) și, mai ales, Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș și-a intensificat lupta de emancipare națională și de unire a acestor provincii cu România. România a intrat în Primul Război Mondial cu scopul realizării statului național unitar. Decizia a fost însă foarte dificilă (fiind, de aceea, precedată de doi ani de neutralitate, între 1914 și 1916), deoarece o parte din teritoriile istorice românești se aflau sub dominația Rusiei (membră a Triplei Înțelegeri sau Antanta), iar altă parte (cea mai mare) sub stăpânirea Austro-Ungariei (membră a Triplei Alianțe sau Puterile Centrale). Cu alte cuvinte, indiferent de tabăra aleasă și de rezultatul războiului, România nu putea, cel puțin la nivelul calculelor teoretice, să-și atingă integral idealul național. Circa jumătate dintre toți românii au participat însă la războiul mondial încă

at full unification and a few radical democratic reforms, the state adopted the official name Romania, which was secured in the new Constitution of 1866¹⁰. The reign of prince (1866-81), later king (1881-1914), Carol I of Hohenzollern marked a new stage of the formative process of modern Romania: in 1877 the country proclaimed its full independence from the Ottoman Empire, and entered the ensuing Russian-Romanian-Turkish war; in 1878, the Peace of Berlin took northern and central Dobrudja from the Turks and attributed it to Romania; in 1881 the newly independent state proclaimed itself a kingdom¹¹. In the wake of such developments, the Romanian elite of Bessarabia, Bukovina (both regions of the former historic principality of Moldavia), and especially Transylvania, Banat, Crișana, and Maramureș intensified the struggle for national emancipation and union with the Kingdom of Romania. Romania entered WWI with the aim to accomplish the creation of the national unitary state. The decision proved nevertheless very difficult to take, being preceded by two years of neutrality, 1914-16, since a part of the historical Romanian territories were included in the Tsarist Empire (who was a member of the Triple Entente), while another (the largest) part

¹⁰ Dan Berindei, *Epoca Unirii (The Times of the Union)*, second edition, Bucharest, 2000

¹¹ Keith Hitchins, *Romania 1866-1947*, Oxford, 1994

¹¹ Keith Hitchins, *România 1866-1947*, ediția a 4-a, București, 2013

din 1914, sacrificându-se pentru cauze care nu erau ale lor, ci ale imperiilor din care făceau parte¹². În august 1916 România a declarat război Austro-Ungariei, alăturându-se Angliei, Franței, Rusiei și Italiei, după ce a primit din partea acestei grupări de state (Antanta) garanții scrise privind recunoașterea după victorie, ca părți componente ale României, a Bucovinei, Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului. Până la urmă însă, lucrurile s-au complicat mult, iar popoarele nu au mai așteptat ca marile puteri să decidă soarta lor. Revoluția bolșevică din Rusia (începută în 1917) a favorizat destrămarea Imperiului Rus și desprinderea din acesta a țărilor și popoarelor cucerite de țări. Astfel, Basarabia a fost proclamată Republica Moldovenească Independentă, care, prin decizia Sfatului Țării – organ cu rol de parlament ales al populației dintre Prut și Nistru, întrunit la Chișinău –, s-a unit la 27 martie/9 aprilie 1918 cu România. Imperiul Austro-Ungar (creat la 1867) a mai supraviețuit câteva luni, până la finele anului 1918, pe ruinele sale formându-se noi țări sau întregindu-se altele: Austria, Ungaria, Cehia, Slovacia, Croația, Polonia, România, Regatul Sârbilor, Croaților și Slovenilor etc. În acel context, la 15/28 noiembrie 1918, Bucovina (parte a Moldovei ocupată

was ruled by Austro-Hungary (a member of the Triple Alliance or Central Powers). In other words, irrespective of which side it chose and of how the war would conclude, Romania could not, at least technically, achieve her national objective in full. About half of the ethnic Romanians had participated in the war since 1914, sacrificing themselves for causes other than their own, for the sake of the empires they were subjected to¹². In August 1916, Romania declared war on Austro-Hungary, joining England, France, Russia and Italy, after having received from the Entente written guarantees that Bukovina, Transylvania, Banat, Crișana and Maramureș would be recognized as integral parts of Romania after the war. Things got very complex eventually, and peoples could not wait any longer for the great powers to decide their fates for them. Started in 1917, the Russian Bolshevik Revolution facilitated the breakup of the Tsarist Empire and the secession of many of the countries and populations Russians had conquered over the centuries. Bessarabia became the Democratic Moldavian Republic and, by resolution of the Sfatul Țării (National Council) – the parliamentary body elected by the population between the Prut and the Dniester and convened in Chișinău – united

¹² Liviu Maior, *Doi ani mai devreme. Ardeleni, bucovineni și basarabeni în război 1914-1916 (Two Years Earlier. Transylvanian, Bukovinian and Bessarabian Romanians in the Great War, 1914-16)*, Cluj-Napoca, 2016

1916, august 27.
Pagina cu revendicările
teritoriale ale României
din tratatul cu Antanta

27 August 1916.
Romania's territorial
claims in the treaty it
concluded with the
Entente

